

**แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นางสาวจินตนา จันตะยอด

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

๑. สงวน อนุรักษ์ ป่าไม้ คุ้มครอง ดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ
๒. ควบคุม กำกับดูแล ป้องกันการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้
๓. ส่งเสริม สร้างจิตสำนึก ให้ประชาชนมีความรู้สึกรักหวงแหนและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยั่งยืนต่อไป

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

๑. สงวน อนุรักษ์ ป่าไม้ คุ้มครอง ดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ
๒. ควบคุม กำกับดูแล ป้องกันการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้
๓. ส่งเสริม สร้างจิตสำนึก ให้ประชาชนมีความรู้สึกรักหวงแหนและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยั่งยืนต่อไป

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ บ้านราษฎร์รัฐพัฒนา ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ เดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน ๒๕๖๗

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน

๓.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ

๓.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการสร้างแบบสอบถาม

๓.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

๓.๕ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๓.๖ การประสานงานร่วมกับชุมชน การสื่อสารพูดคุยร่วมกับชุมชน เกี่ยวกับการดูแลและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รับผิดชอบของโครงการ

๓.๗ การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร

๓.๘ การทำงานภาคสนามแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วนอย่างมีส่วนร่วม

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

บ้านราษฎร์รัฐพัฒนา ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เดิมชื่อ บ้านแม่สะแนน ที่ตั้งของหมู่บ้าน เป็นพื้นที่ราบเชิงเขา ประชากรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าลัวะ เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระดำริ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริกับแม่ทัพภาคที่ ๓ (พลโทศิริ ทิวะพันธ์) ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๒ ให้พิจารณาช่วยเหลือพัฒนาชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยในพื้นที่จังหวัดน่าน โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่บ้านปากกลาง อำเภอบัว บ้านน้ำรัพัฒนา และบ้านสบมาง อำเภอบ่อเกลือ และหมู่บ้านอื่นๆ ในบริเวณชายแดนไทย - ลาว กองทัพภาคที่ ๓ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๓ จึงร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้พิจารณาเห็นชอบร่วมกันว่าควรดำเนินการพัฒนาในรูปแบบของโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง” เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดนไทย-ลาว และพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ให้มีความมั่นคง ตลอดจนเพื่อให้ราษฎรผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย และราษฎรบริเวณแนวชายแดน มีที่อยู่อาศัยและทำกินเป็นหลักแหล่ง ถูกต้องตามกฎหมาย มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองได้

โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่บ้านน้ำฝิ่ง ตะวันออกตอนใต้ มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมดประมาณ ๗๓,๕๐๐ ไร่ บริเวณท้องบ้านราษฎร์รัฐพัฒนา และบ้านดอนไพรวัลย์ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ ทั้งงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของราษฎร และงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจุบันพบปัญหาการเข้าทำประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม คือ ชุมชนโดยรอบประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ปลุกข้าวไร่ และทำไร่หมุนเวียน การขยายพื้นที่อยู่อาศัยอย่างกว้างขวาง มีการครอบครองที่ดินเป็นจำนวนมาก และชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งจะส่งผลให้ป่ามีสภาพเสื่อมโทรม และอาจส่งผลกระทบมากมาย ได้แก่ การเกิดน้ำป่าไหลหลาก ดินถล่ม อุทกภัยในช่วงฤดูฝน ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่รัฐได้เข้ามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน คือการจัดสรรที่ดินทำกิน ที่ดินอยู่อาศัย ให้กับชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวจนสำเร็จและมีแนวเขตชัดเจน อย่างไรก็ตาม ด้วยนโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังคงมีเป้าหมายในการ “เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชนร้อยละ ๑๕” ประกอบกับ วิสัยทัศน์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช คือ “เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ ภายในปี ๒๕๖๙” ซึ่งโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน มีพื้นที่เหมาะสมที่จะดำเนินการปลูกเพิ่มพื้นที่ป่า การปลูกฟื้นฟูป่าร่วมกับประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการฯ ถือว่าเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างยิ่ง และมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการวางแผนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับชุมชน บูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจและเห็นคุณค่าของทรัพยากรในพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรน้ำ ดิน ป่าไม้ และสัตว์ป่า เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเสื่อมโทรมของพื้นที่ และร่วมกันฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพธรรมชาติ รวมไปถึงการสงวนทรัพยากรที่ใกล้สูญพันธุ์ให้คงอยู่ไปถึงรุ่นลูกหลาน

ดังนั้นจึงจัดทำผลงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ กรณีศึกษา

บ้านราษฎรรัฐพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่โครงการ ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่โครงการ และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่โครงการ โดยทำการศึกษาประชากรตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านราษฎรรัฐพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน จำนวน ๑๙๙ ครัวเรือน เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษา โดยทำการสุ่มโดยใช้สูตรของ Yamae (๑๙๘๓) กำหนดความเชื่อมั่นที่ ๙๕ % ได้จำนวนตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูล จำนวน ๑๓๒ ครัวเรือน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษา ในส่วนของเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจำนวนครัวเรือน ๑๓๒ ครัวเรือน และนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ซึ่งได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อย และถูกต้องแล้ว มาทำการลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage) และสถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้ T-test และ One-way ANOVA

สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่รับผิดชอบของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และเป็นที่ยอมรับของชุมชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีจิตสำนึก รวมถึงเพื่อตอบรับกับนโยบายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต่อไป

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ เพื่อทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน บ้านราษฎรรัฐพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

๕.๒ เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ของประชาชน บ้านราษฎรรัฐพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

๕.๓ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ของประชาชน บ้านราษฎรรัฐพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

๕.๔ สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ เป็นข้อมูลพื้นฐานของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน นำมาประกอบการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกับชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน อื่นๆ เพื่อให้การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้เกิดความยั่งยืน ควบคู่ไปกับประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มาประยุกต์ใช้ร่วมกับแผนงาน หรือนโยบายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ ดังนี้

๖.๑ วางแผนร่วมกับชุมชน การเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ประชาชน และเยาวชน เข้ามามีส่วนร่วม เสนอความต้องการ หรือเสนอปัญหาในในแต่ละพื้นที่ นำไปสู่การบูรณาการร่วมกัน

๖.๒ นำผลการศึกษาที่ได้ มาพัฒนาการดำเนินงานของโครงการฯ วางแผนจัดทำกิจกรรมหรือโครงการ ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๗.๑ การสื่อสารกับชุมชนเป็นไปด้วยความลำบาก เนื่องจากประชาชนบ้านราษฎร์รัฐพัฒนา ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เป็นชาติพันธุ์ลีว ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา การสื่อสารจึงค่อนข้างลำบาก ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและบางคนต้องใช้ล่ามในการสื่อสารเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

๗.๒ การออกแบบเครื่องมือแบบสอบถามต้องมีความกระชับ ตรงประเด็น เข้าใจง่าย ใช้ภาษาอ่านแล้ว เข้าใจง่าย จะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ

๗.๓ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงมีการออกบ้านไปทำงานนอกบ้าน เป็นส่วนใหญ่ ทำให้บางครั้งการขอความร่วมมือค่อนข้างยาก ต้องใช้ระยะเวลานาน

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ผู้ตอบแบบสอบถามบางราย ไม่เข้าใจในประเด็นข้อคำถามที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจเกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ดังนั้น ต้องมีการอธิบายให้ชัดเจน กระชับ และตรงประเด็น อาจจำเป็นต้องมีล่ามในการช่วยสื่อสาร เพื่อให้จะได้ข้อมูลตรงประเด็นมากที่สุดครบทุกข้อคำถาม

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ ก่อนสร้างเครื่องมือ ควรมีข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน สภาพปัญหาของพื้นที่เบื้องต้น โดยการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากผู้นำชุมชน และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และเพื่อง่ายต่อการออกแบบสร้างแบบสอบถาม

๙.๒ การดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ควรประสานงานกับผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกครั้งที่เข้าไป อาจมีการพูดคุยในประเด็นของข้อคำถามที่จะนำไปถามกับประชาชนในชุมชนก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และผู้นำชุมชนจะได้เกริ่น หรือนำข้อคำถามไปอธิบายและชักชวนความเข้าใจกับคนในชุมชนก่อน เพื่อเตรียมความพร้อม ทำให้การสัมภาษณ์ไปด้วยความเรียบร้อย กระชับเวลา และได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....
.....
.....

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

- (๑)สัดส่วนของผลงาน.....%
- (๒)สัดส่วนของผลงาน.....%
- (๓)สัดส่วนของผลงาน.....%

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน

(นางสาวจินตนา จันทะยอด)

วันที่ ๒๐ / พฤษภาคม / ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(.....นายปัญญา เนื่องจางจ้อย.....)

ผู้อำนวยการส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ

วันที่ 20 พค 2567

(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)

(.....นายปัญญา เนื่องจางจ้อย.....)

(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓

วันที่ 23 พค 2567

(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

**แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

๑. เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ภายใต้การส่งเสริมการปลูกกาแฟของราษฎรบ้านราษฎรรัฐพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

๒. หลักการและเหตุผล

บ้านราษฎรรัฐพัฒนา เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวลัวะ ราษฎรประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด เป็นหลัก เพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวได้ปีละครั้ง ทำการเกษตรแบบระบบไร่หมุนเวียน มีการเผ่าถางป่าและเผาพื้นที่เพื่อเตรียมทำการเพาะปลูก ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม เกิดปัญหามลพิษทางอากาศและหมอกควันจากการเผา เกิดมลภาวะและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ ๒ จังหวัดน่าน เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า รวมถึงงานด้านการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรบ้านราษฎรรัฐพัฒนา เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พึ่งพาตนเองได้ จึงต้องมีแนวทางในการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกพืชที่สร้างรายได้และไม่ทำลายป่า เช่น กาแฟ เพื่อทดแทนการปลูกพืชไร่ ลดการทำไร่หมุนเวียน ลดการทำลายป่า เป็นการปลูกป่าสร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริ นอกจากจะช่วยให้สภาพป่าไม้ได้รับการฟื้นฟูแล้ว ยังทำให้ราษฎรมีรายได้ที่มั่นคง สามารถดำรงชีวิตอยู่อาศัยกับทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างสมดุล ตลอดจนช่วยในเรื่องการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติอันเกิดจากดินโคลนถล่ม น้ำท่วม น้ำแล้ง ให้คนอยู่ร่วมกับป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

กาแฟ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย เป็นพืชที่ปลูกร่วมกับป่าไม้ได้ การปลูกกาแฟจะต้องปลูกได้รวมเงาถึงจะได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ การปลูกกาแฟจึงเป็นการช่วยรักษาป่า และช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรดินและป่าไม้ เป็นการสร้างป่า สร้างรายได้ ปัจจุบันเกษตรกรบนพื้นที่สูงหลายๆ จังหวัด ได้หันมาปลูกกาแฟกันมากขึ้น ทำให้พื้นที่ที่เคยทำการเกษตรปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาตลอดระยะเวลาหลายปี ได้พลิกฟื้นกลับมาชุ่มชื้นและเขียวขจีอีกครั้ง นอกจากจะได้ความร่มรื่นกลับคืนมาแล้ว ยังทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ชุมชนบ้านราษฎรรัฐพัฒนา มีการครอบครองที่ดินทำกินและอยู่อาศัยในเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูคา และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ป่าน่านฝั่งตะวันออกตอนใต้ เนื้อที่รวมทั้งหมด ๔,๖๖๒ ไร่ จากการสำรวจเห็นได้ว่าชุมชนมีการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภทและไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เกือบเนื่องมาจากวิถีชีวิตและการดำรงชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นไร่หมุนเวียน ใช้ระยะเวลา ๓-๔ ปี จึงกลับมาทำซ้ำ เนื่องจากต้องปล่อยให้ดินพักฟื้นจนกลับมามีความอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยขาดความรู้ ความเข้าใจ นำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงมีการส่งเสริมให้ราษฎรปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำการเกษตรมาเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานให้มากยิ่งขึ้น เน้นให้ราษฎรสามารถทำการเกษตรที่มีรายได้ และช่วยรักษาป่า ซึ่งมีพืชเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ และที่สำคัญสามารถปลูกร่วมกับพื้นที่ป่าหรือไม้ยืนต้นได้นั้นคือ กาแฟ การปลูกกาแฟร่วมกับป่าไม้ หรือไม้โตเร็ว โดยไม่มีการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ลดการตัดไม้

ทำลายป่าลงได้ เป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่เดียวกัน ช่วยสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งนำมาซึ่งผลตอบแทนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การแก้ไขและการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมนั้น จำเป็นต้องมีการร่วมมือของราษฎรในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาการตัดสินใจ โดยทุกกระบวนการจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม และเกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ราษฎรบ้านราษฎรรัฐพัฒนา มีคุณภาพชีวิตที่ดี ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ภายใต้การส่งเสริมการปลูกกาแฟ
๒. ชุมชนบ้านราษฎรรัฐพัฒนามีการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่
๓. พื้นที่ป่าของชุมชนบ้านราษฎรรัฐพัฒนา ได้รับการฟื้นฟู
๔. ราษฎรบ้านราษฎรรัฐพัฒนา มีจิตสำนึก ความรัก ห่วงแหน ทรัพยากรป่าไม้ อยากระบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ฟื้นฟูร่วมกับเจ้าหน้าที่
๕. การบุกรุกพื้นที่ป่าจากการใช้ประโยชน์ของชุมชนลดลง

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. พื้นที่ป่าของชุมชนบ้านราษฎรรัฐพัฒนาเพิ่มขึ้น (ไร่)
๒. การบุกรุกพื้นที่ป่าของชุมชนบ้านราษฎรรัฐพัฒนาลดลงหรือไม่เกิดขึ้น (ไร่)
๓. จำนวนราษฎรบ้านราษฎรรัฐพัฒนาประกอบอาชีพ ปลูกกาแฟ (ราย หรือ ไร่)
๔. ราษฎรผู้ปลูกกาแฟบ้านราษฎรรัฐพัฒนามีรายได้จากการขายเมล็ดกาแฟ (บาทต่อปี)

(ลงชื่อ)

(นางสาวจินตนา จันทะยอด)

วันที่ ๒๐ / พฤษภาคม / ๒๕๖๗

ผู้ขอประเมิน